

Käsityökoulu Taitis

**Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän
mukainen käsityön opetussuunnitelma**

Sisällys

1 KÄSITYÖN OPETUS OSANA YLEISEN OPPIMÄÄRÄN MUKAISTA TAITEEN PERUSOPETUSTA.....	2
1.1 Toiminta-ajatus	2
1.1.1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä	2
1.1.2 Kansalaisopiston käsityökoulun tehtävä	2
1.2 Arvot ja yleiset tavoitteet.....	3
1.2.1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän arvot ja yleiset tavoitteet.....	3
1.2.2 Kansalaisopiston käsityökoulun arvot ja yleiset tavoitteet	5
2 KÄSITYÖKOULUN OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	6
2.1 Oppimiskäsitys	6
2.2 Opiskeluympäristö	6
2.3 Taiteen perusopetuksen käsityön yleisen oppimäärän tehtävä	7
2.4 Käsityökoulun tavoitteet.....	7
2.4.2 Käsityökoulun perusteet-opinnoissa opitaan perustiedot	8
2.4.3 Käsityökoulun työpajaopintojen tavoitteet	10
2.4.4 Käsityökoulun työpajaopintojen käytännön toteuttaminen.....	11
2.4.5 Työpajaopinnoissa oppilaan ohjaus –kokemuksen toteuttaminen.....	13
2.5 Käsityökoulun opetuksen rakenne, laajuus, kesto ja opintokokonaisuudet	14
2.6 Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen sekä opetuksen esteettömyys ja saavutettavuus	14
2.7 Opetusjärjestelyt.....	15
2.8 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	15
2.8.1 Yhteistyö käytännössä paikallisen yrittäjän kanssa.....	16
3 OPPILASVALINTA, ARVIOINTI JA TODISTUKSET	18
3.1 Oppilasvalinta	18
3.2 Oppilasarviointi	18
3.3 Todistukset	19
3.4 Koulutuksen arviointi	19

4. LIITTEET

Tasa-arvosuunnitelma

1 KÄSITYÖN OPETUS OSANA YLEISEN OPPIMÄÄRÄN MUKAISTA TAITEEN PERUSOPETUSTA

Porin seudun kansalaisopistossa annetaan käsityön taiteen perusopetusta lapsille ja nuorille käsityökoulussa. Opetusta annetaan Opetushallituksen 20.9.2017 vahvistamien **Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden** (OPH-2069-2017) mukaisesti. Toiminta perustuu lakiin ja asetukseen taiteen perusopetuksesta (laki 633/1998, 5 § 1 mon. ja 8 § 2 mom.).

Taiteen perusopetuksen visuaalisen opintokokonaisuuden käsityön suuntautumisvaihtoehdosta käytetään tässä opetussuunnitelmassa nimitystä käsityön taiteen perusopetus.

1.1 Toiminta-ajatus

1.1.1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää opetusta. Opetusta järjestävä oppilaitos voi myös järjestää alle kouluikäisille varhaisiän opetusta sekä opetusta aikuisille.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävänä on luoda perustaa emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa edellytyksiä elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria sekä tukea oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa.

Taiteen opiskelun tarkoituksena on avata oppilaille uusia mahdollisuuksia ymmärtää taidetta ja kulttuuria sekä niiden sisältämiä merkityksiä. Tehtävänä on myös kehittää oppilaiden ajattelemisen taitoja ja luovuutta elämän eri alueilla. Yleisen oppimäärän tehtävänä on kehittää sellaisia taitoja ja tietoja, joita oppilas tarvitsee elämän eri aloilla ja jotka antavat hänelle valmiuksia hakeutua myöhempiin opintoihin.

1.1.2 Kansalaisopiston käsityökoulun tehtävä

Käsityökoulussa oppilas oppii ilmaisemaan itseään käsityön eri osa-alueilla, joita ovat esine-suunnittelu ja esineiden valmistus, tekstiilin ja vaatetuksen suunnittelu ja valmistus sekä ympäristön suunnittelu ja rakentaminen. Käsityöilmaisu perustuu kulttuuriperintöön, taiteidenvälisyyteen ja luonnontuntemukseen. Oppilas oppii arvostamaan käden taitoja ja ymmärtää käsityön kulttuurisia merkityksiä.

Käsityökoulussa annettava opetus tukee ja täydentää peruskoulun käsityön opetusta sekä luo pohjaa elinikäiselle käsityöharrastukselle. Oppilas saa valmiuksia jatkaa myös opiskelun

jälkeen omaehtoista työskentelyä käsityön ja muiden taiteenalojen parissa. Harrastus antaa elämyksiä ja synnyttää elämään uudenlaisia merkityksiä. Opinnot luovat edellytyksiä myös jatko-opinnoille ja opitun hyödyntämiselle erilaisissa työtehtävissä.

Käsityökoulu ylläpitää ja kehittää osaltaan sekä suomalaista että satakuntalaista esine- ja ympäristökulttuuria. Käsityökoulun tavoitteena on tarjota oppilaalle mahdollisuus opiskella pitkäjänteisesti ja omien mielenkiinnonkohteiden suuntaisesti käsityöalaa. Opintojen kautta tuetaan oppilaan käsityöstä muodostuvan kuvan monipuolisuutta ja samalla vaikutetaan kulttuuri-identiteetin muodostumiseen. Tämä voidaan saavuttaa käsityökoulussa mm. satakuntalaisesta ympäristöstä ja kulttuurista nousevien aihepiirien pohjalta lähtevien käsityöprosessien kautta.

Monikulttuurisuutta ei nähdä satakuntalaisen kulttuuri-identiteetin kannalta ristiriitaisena tekijänä, vaan siihen kuuluvana uutena ja uutta luovana piirteenä. Tutustumalla opetuksessa muiden kulttuurien käsityöperinteisiin edistetään kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja keskinäistä arvostusta.

1.2 Arvot ja yleiset tavoitteet

1.2.1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän arvot ja yleiset tavoitteet

Taiteen perusopetuksessa opetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä vaikuttaa aktiivisesti elämäänsä. Keskeistä on oppilaan luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen. Taidekasvatus vahvistaa oppilaan aisti- ja tunneherkkyyttä ja tukee opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Taiteen perusopetus kehittää myös eri kulttuurien ymmärtämistä ja tulkitsemistä. Se tukee oppilaan minäkuvan kasvua ja kehittymistä sekä hänen kykyään jäsentää ympäröivää todellisuutta. Opintojen tavoitteet muotoutuvat opetukselle asetettujen tavoitteiden pohjalta seuraavien kokonaisuuksien kautta:

Taidot ja muotoilu

Opetuksen tavoitteena on

- ✚ tukea, rohkaista ja kannustaa oppilasta omien tavoitteiden asettamisessa ja saavuttamisessa
- ✚ kannustaa havainnoimaan elinympäristöstään nousevia tarpeita
- ✚ innostaa oppilasta kokeilemaan uusia taitoja ja tekniikoita
- ✚ rohkaista käyttämään ja kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja työvälineitä monipuolisesti
- ✚ ohjata oppilaita keskustelemaan työntekemisen prosesseista ja sitä kautta auttaa heitä ymmärtämään työn eri vaiheiden (työohjeet, -menetelmät ja -järjestykset) yhteys lopputulokseen

Yhteiskunta ja kulttuuri

Opetuksen tavoitteena on

- ✚ ohjata, innostaa ja tukea oppilasta aktiiviseksi käsityökulttuurin tekijäksi, havainnoijaksi, toimijaksi ja kuluttajaksi
- ✚ nostaa yhteiseen keskusteluun eli tuoda näkyväksi oppilaiden ajatuksia, tunteita, tulkintoja käsityöstä, ympäristöstä ja kulttuurista

- ✚ rohkaista oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutuksia käsityössä ja auttaa häntä näkemään käsityö elävänä kulttuuriperintönä
- ✚ kannustaa oppilasta tarkastelemaan ja pohtimaan käsityötä eettisyyden ja kulttuurisen moninaisuuden näkökulmasta
- ✚ käsityöyrittäjyyden tradition esille tuominen ja sen ymmärtämisen tukeminen

Taiteiden ja tieteiden välisyys

Opetuksen tavoitteena on

- ✚ ohjata oppilasta havainnoimaan käsityötä taiteita ja tieteitä yhdistävänä ilmiönä
- ✚ kannustaa oppilasta pohtimaan toimintaansa kestävän kehityksen näkökulmasta
- ✚ innostaa kekseliäisyyteen ja luovaan ongelmaratkaisuun.

Taiteen perusopetuksen teemaopintojen tarkoituksena on oppilaan aiemmissa opinnoissa hankkimien taitojen laajentaminen ja syventäminen. Oppilaiden vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä paikalliset resurssit ja ajankohtaiset ilmiöt huomioidaan opetuksessa. Teemaopinnoissa oppilas oppii ilmaisemaan itseään käsityön eri osa-alueilla, joita ovat esinesuunnittelu ja esineiden valmistus, tekstiilin ja vaatetuksen suunnittelu ja valmistus sekä ympäristön suunnittelu ja rakentaminen. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ilmiöt, joita lähestytään henkilökohtaisten kokemusten kautta kohti yleisempiä käsityön ilmiöitä. Opintojen tavoitteet muotoutuvat opetukselle asetettujen tavoitteiden pohjalta seuraavien kokonaisuuksien kautta:

Taidot ja muotoilu

Opetuksen tavoitteena on

- ✚ ohjata ja tukea oppilasta syventämään kädentaitojaan
- ✚ kannustaa oppilasta havainnoimaan ympäristöään ja arjen elinympäristön haasteita sekä pohtimaan niihin ratkaisuja
- ✚ vahvistaa oppilaan omaa ilmaisua uusilla taidoilla
- ✚ rohkaista oppilasta syventämään materiaalien ja tekniikoiden tuntemustaan
- ✚ kehittää oppilaan kykyä hallita käsityöprosessia pohtimalla työohjetta, -menetelmiä ja -järjestystä omassa työskentelyssä

Yhteiskunta ja kulttuuri

Opetuksen tavoitteena on

- ✚ rohkaista oppilasta syventämään käsityökulttuurin tuntemusta ja tekemään valintoja oman kiinnostuksen mukaisesti
- ✚ ohjata oppilasta pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutuksia tuotteen laatuun ja elinkaareen sekä ympäristöön
- ✚ kannustaa oppilasta osallistumaan käsityön elävän kulttuuriperinnön kehittämiseen
- ✚ auttaa oppilasta tekemään eettisesti kestäviä valintoja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa
- ✚ kannustaa oppilasta tutustumaan paikalliseen yritystoimintaan ja käsityöyrittäjyyteen

Taiteiden ja tieteiden välisyys

Opetuksen tavoitteena on

- ✚ ohjata oppilasta ymmärtämään käsityötä monitaiteisena ja –tieteisenä ilmiönä sekä hyödyntämään sitä omassa työskentelyssä
- ✚ kannustaa oppilasta hyödyntämään kestävän kehityksen ja kiertotalouden näkökulmia toiminnassaan
- ✚ innostaa oppilaita yhteisölliseen kekseliäisyyteen
- ✚ rohkaista oppilasta visioimaan uutta, ennen näkemätöntä ja rakentamaan näkemätöntä näkyväksi käsityöksi.

1.2.2 Kansalaisopiston käsityökoulun arvot ja yleiset tavoitteet

Kansalaisopiston toimintaa ohjaavia arvoja ovat sivistyksellinen tasa-arvo, kokonaispersoonallisuuden kehittäminen, oppijakeskeisyys, yhteistoiminnallisuus, luovuus, vapaus, kestävä kehitys ja kulttuurisuus. Nämä arvot vastaavat suurelta osin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän arvoja ja yleisiä tavoitteita, erityisesti kokonaispersoonallisuuden kehittämisen, luovuuden ja vapauden osalta. Käsityökoulun opetuksessa näillä kaikilla on keskeinen sija.

Sivistyksellinen tasa-arvo edellyttää käsityökoulun toteuttamista siten, että opiskelukynnykset ovat mahdollisimman matalia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kurssimaksujen tulee olla kohtuulliset, jotta ne eivät muodostu esteeksi käsityökouluun osallistumiselle. Valintamenettelyn tulee kohdella kaikkia yhteiskuntaryhmiä samalla tavoin. Asuinpaikan vaikutus osallistumismahdollisuuksiin tulee minimoida.

Oppijakeskeisyys tarkoittaa mm. oppilaiden yksilöllisten tarpeiden ja edellytysten huomioonottamista opetuksen tavoitteenmäärittelyissä, järjestelyissä ja toteutuksessa. Kansalaisopiston käsityökoulussa varataan resursseja myös vammaisten opetusta varten. vammaisten opetuksessa pyritään integroituihin ryhmiin. Tämä on sopusoinnussa myös sivistyksellisen tasa-arvon periaatteen kanssa. Kansalaisopiston toimintaa ohjaaviin arvoihin liittyy paitsi vuorovaikutteisten ja yhteisöllisten menetelmien käyttö opetuksessa, myös yhteistyö muiden oppilaitosten ja toimijoiden kanssa. Molemmat näkökulmat koskevat myös kansalaisopiston käsityökoulua.

Kulttuurisuus liittyy siihen tapaan, jolla ihminen hahmottaa omaa olemistaan, toimintaansa, tapojaan tai elämäntapaansa suhteessa muiden vastaaviin. Kulttuurisuus arvona korostaa omaan ja oman ryhmän toimintaan kohdistuvan reflektiivisen suhtautumistavan ja toisen tulkinnan ja ymmärtämisen tärkeyttä. Tässä mielessä ymmärrettynä siihen sisältyy ihmisten ja ryhmien välisiin suhteisiin kohdistuva myönteinen lataus: kiinnostus, arvostus, pyrkimys vuorovaikutukseen ja luottamuksen aikaansaamiseen. Käsityökoulun opetuksessa tuetaan oppilaan kykyä ymmärtää, tulkita ja arvostaa muita, sekä omassa yhteiskunnassamme olevia erilaisia ryhmiä ja että muita, itselle vieraita kulttuureita.

Käsityökoulu ohjaa käsityökulttuurin ja –perinteen arvostamiseen kiinnostuksen luomisen ja käsityön tekemisen avulla. Tämä näkyy oman ja toisten tekemisen, työrauhan sekä valmiin työn kunnioittamisena. Tekemällä itse ja arvostamalla omaa käsin tehtyä työtä pystytään kunnioittamaan menneiden, nykyisten ja tulevien sukupolvien työtä.

2 KÄSITYÖKOULUN OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Oppimiskäsitys

Käsityökoulussa oppimisen lähtökohtana on tutkiva oppiminen ja toiminnallinen lähestymistapa opittaviin asioihin. Oppiminen ymmärretään tietoisena ja aktiivisena toimintana, jossa opiskelija tai oppija rakentaa uutta tietoa suhteessa aiempaan tietoonsa ja kokemukseensa. Oppimiskäsitys korostaa oppilaan aktiivista, päämäärähakuista ja sosiaalista roolia. Oppiminen ymmärretään tällöin yksilölliseksi ja yhteisölliseksi taitojen ja tietojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurillinen osallisuus.

Yhteisöllinen oppiminen on käänteisen oppimisen keskeinen lähtökohta. Oppilasta houkutellaan käyttämään tietoisesti hyödykseen yhteisöä omassa oppimisessaan. Yhteisöllisessä oppimisessä pyritään luomaan sellainen toimintakulttuuri missä kaksi tai useampi ihminen oppii jotakin yhdessä. Tavoitteena on saada oppilaat näkemään toistensa merkityksellisyys oppimiselle ja jakamaan oppimisensa toistensa kanssa. Oppilaita ei kuitenkaan velvoiteta tekemään yhteisiä tuotoksia, mutta sen tekeminen ei ole myöskään kiellettyä.

Yhteisöllisessä oppimisessä korostuu vuorovaikutteisuus, vuorovaikutuksen yhtäaikaisuus ja neuvottelutaidot. Ryhmässä keskustelu mahdollistaa muilta oppimisen ja omien ajatteluprosessien kyseenalaistamisen. Opettaja johtaa omalla toiminnallaan oppimista ja lisäksi omalla esimerkillään mahdollistaa oppimisen edellytysten syntymistä ja säilymistä.

Käänteisessä oppimisessä opettaja totuttaa oppilaat omaehtoiseen ja oma-aloitteiseen oppimiseen sekä tukee oppilaan valinnanvapautta. Oppimisessa on kyse elinikäisestä prosessista, joka kuitenkin on kaikille yksilöllinen. Opettajan tulee uskoa oppilaan kykyyn tehdä asianmukaisia valintoja ja hyödyntää omaa potentiaaliaan. Oppilasta kannustetaan luovaan ongelmaratkaisuun ja päähuomio on enemmän oppimisen prosesseissa kuin lopputuloksessa. Opettajan vastuulla on edelleen tiettyjen raamien, odotusten ja vaatimusten asettaminen oppimiselle opetussuunnitelmassa esille tuotuihin oppimisen tavoitteisiin pohjautuen.

Taiteellisen ilmaisun oppiminen on pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen prosessi. Opiskelu on tavoitteellista, ja erilaisissa tilanteissa työskennellään vuorovaikutuksessa opettajan ja ryhmän kanssa sekä itsenäisesti. Opettajan tehtävänä on toimia oppimisen ohjaajana, joka kannustaa, innostaa, ja tukee oppilasta opiskelussa, opiskeluvalmiuksien ja – ympäristöjen kehittämisessä.

2.2 Opiskeluympäristö

Opiskeluympäristöllä tarkoitetaan fyysistä, henkistä ja sosiaalista tilaa, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Opiskeluympäristöön vaikuttavat myös opetussuunnitelma, opetusmenetelmät ja myös jotkut muuta oppimisedellytyksiin vaikuttavat tekijät. Tavoitteena on, että opiskeluympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista sekä antaa hänelle onnistumisen kokemuksia. Tilojen, työvälineiden ja materiaalien tulee mahdollistaa opetussuunnitelman perusteiden mukainen opiskelu. Hyvä opiskeluympäristö on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen.

Opiskeluympäristössä on otettava huomioon, että taiteellinen työskentely on pitkäjänteistä ja taitojen oppiminen tapahtuu vähitellen ja vaatii aikaa. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen, suunnitelmallisuuteen sekä kykyyn arvioida omaa oppimista. Opetuksessa painottuvat yhdessä opiskelu ja oppiminen.

Henkinen ja sosiaalinen opiskeluympäristö: hyvä opiskeluympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva. Oppilaalla tulee olla mahdollisuus asettaa omia tavoitteita, ja häntä tulee kannustaa työskentelemään itsenäisesti ja toisten kanssa. Oppilasta tuetaan löytämään sopivia työtapoja sekä kehittämään taitoja tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun.

Fyysinen opiskeluympäristö: Opetustilat ja työvälineet ovat riittävät ja asianmukaiset monipuolisten käsitöiden suunnitteluun ja valmistukseen. Ergonomisuus ja työturvallisuus otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Opiskeluympäristö ei rajoitu vain luokkatiloihin, vaan lisäksi käytetään monipuolisesti myös muita virikkeellisiä ympäristöjä, esim. luonto, käsityöläisten työpajat, museot, kirjastot ja taidenäyttelyt. Tutustumiskäyntien avulla oppilaat saavat kosketuksen paikalliseen käsityökulttuuriin, taiteen eri aloihin ja käsityöläisten ammatteihin. Näin he tutustuvat käsityöhön taiteena, harrastuksena, ammatillisena toimintana, kulttuurina ja kulttuuriperintönä. Oppimateriaalit päivitetään jatkuvasti ajanmukaiseksi.

Kansalaisopiston omien tilojen lisäksi käytetään muita tarkoitukseen sopivia tiloja.

2.3 Taiteen perusopetuksen käsityön yleisen oppimäärän tehtävä

Taiteen perusopetuksen käsityön keskeisenä tehtävänä on tutustuttaa lapset ja nuoret erilaisiin käsityön muotoihin. Oppilaalla on mahdollisuus oppia ilmaisemaan itseään käsityön eri osa-alueilla ja näin omalla toiminnallaan vaikuttaa, kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria. Oman työskentelyn ja ohjauksen kautta oppilas saa kokemuksia erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja työkalujen käytöstä. Opetuksella tuetaan ja kannustetaan oppilasta ideoimaan ja rakentamaan uutta. Oivaltavan oppimisen, luovan lähestymistavan ja ongelmaratkaisutaitojen kehittyminen ohjaavat opetuksen suunnittelua ja toteutusta. Opetuksen tavoitteena on kehittää sellaisia tietojaan ja taitojaan, joita oppilas tarvitsee elämän eri aloilla ja luoda myönteistä suhtautumista käsityölliseen tekemiseen sekä tukea hänen kasvuaan ja itsetuntemustaan.

2.4 Käsityökoulun tavoitteet

Käsityö on taidekasvatuksen alue, joka perustuu persoonalliseen ilmaisuun, luovaan ongelmanratkaisuun ja tekemällä oppimiseen. Käsityön opetuksen tavoitteena on, että oppilas ymmärtää käsityön merkityksen ihmisen hyvinvointiin.

Käsityö taiteen perusopetuksena on kokonaisvaltainen prosessi, joka sisältää suunnittelun, valmistuksen ja arvioinnin. Opetuksen sisällöt pyritään laatimaan niin, että ne kehittävät oppilaan muoto-, väri-, tila- ja materiaalitajua, työtapojen ja välineiden tuntemusta, teknisiä taitoja, esteettistä osaamista ja sommittelutaitoa. Oppilas ohjataan luomaan ja valmistamaan laadukkaita, käyttötarkoituksen mukaisia tuotteita sekä kehittämään kestävästi kehityksen mukaisia ratkaisuja. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää suomalaisia tekstiili-

,esine- ja ympäristökulttuuria sekä kulttuurien erilaisuutta sekä säilyttää ja edelleen kehittää perinteisiä käsityömenetelmiä ja työtapoja.

Opetuksessa pyritään persoonallisen ja kriittisen ilmaisutaidon kehittämiseen ja oman ilmaisukielen löytämiseen. Oppimisprosessissa oppilaita kannustetaan monipuoliseen taidolliseen ilmaisuun ja kädentaitojen kehittämiseen. Kokonaisvaltainen käsityöprosessi toimii lapsen ja nuoren oppimisen välineenä, persoonallisuuden kehittäjänä ja identiteetin vahvistajana.

Käsityökoulun tavoitteena on innostaa lasta ja nuorta ilmaisulliseen toimintaan monipuolisten materiaalien, tekniikoiden ja työvälineiden avulla. Opinnoissa edetään tavoitteellisesti vuodesta toiseen siten, että opinnoissa lähdetään liikkeelle käsityön tekemisen prosesseista, eri materiaalien ja kokeilujen omaksumisen kautta syvennetään oppimista kohti työpajaopintojen luovaan käsityöprosessiin.

2.4.1 Käsityökoulun perusteet-opinnoissa opitaan perustiedot

Käsityön perusteissa oppilas oppii ilmaisemaan itseään käsityön osa-alueilla, joita ovat pukeutuminen, esine- ja tekstiiliympäristöt, palveluympäristöt sekä rakennetut ja luonnonympäristöt. Koulutuksen järjestäjä määrittelee omassa opintosuunnitelmassaan kaikille yhteisiksi opinnoiksi ainakin yhden opintokokonaisuuden tavoitteet ja sisällöt jokaiselta käsityön osa-alueelta.

Käsityön perusteiden tavoitteena on, että oppilaan kokonaisvaltainen ja myönteinen minäkuva ja itsetunto kehittyvät oman työskentelyn avulla. Oppilas perehtyy monipuolisesti materiaalien ja tekniikoiden ilmaisullisiin mahdollisuuksiin sekä taitojen ja tietojen soveltamiseen käsityön suunnittelu- ja valmistusprosessissa.

Käsityön perusteissa oppilas oppii ilmaisemaan itseään käsityön kaikilla osa-alueilla. Oppilas havainnoi ympäristöä ja harjoittelee tilan ja suhteiden ymmärtämistä sekä rakenteiden tuntemusta ja visuaalisten ilmaisukeinojen käyttöä.

Käsityön perusteissa painotetaan monipuolisten kädentaitojen harjaantumista osana käsityöprosessia. Käsityön perusteissa keskeisenä tavoitteena on oppia tekemisen taito eri tekniikoiden avulla. Kokemuksellinen tekemisen taito kehittyy monipuolisten tekniikoiden kokeilujen kautta, mm. huovutuksessa, kirjansidonnassa, ompelussa, kudonnassa, puutöissä, savitöissä, punonnassa, värjäyksessä, paperinvalmistuksessa ja pienimuotoisissa metallitöissä.

Tiedot:

- osaa väriopin
- oppivat mittasuhteet ja muodon
- tuntevat materiaalit ja niiden alkuperän
- tuntee työvälineet ja niiden huollon
- osaa ja ymmärtää käsityöalaaan liittyviä termejä

Taidot:

- oppii käyttämään työvälineitä
- oppii materiaalien työstämistä

- oppii käsityötekniikoita
- ymmärtää työskentelyjärjestyksen ja – tarkoituksen
- oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kuvin ja sanoin huomioiden värit, rakenteet, pinnat ja muodot / portfolio

Asenteet:

- oppii kärsivällisyyttä ja pitkäjänteisyyttä
- osaa toimia itsenäisesti osana ryhmää, myös parityöskentely onnistuu
- huolehtii työpisteen siisteydestä sekä työvälineiden siisteydestä ja huollosta
- arvostaa tekemäänsä ja tuotostaan
- pyrkii itsenäiseen ja aktiiviseen työskentelyyn
- kokee käsityön tuomaa iloa
- uskoo omaan käsillä tekemiseensä
- havainnoi kulttuuriympäristöään ja tiedostaa kulttuurien omaleimaisuuden

2.4.1.1 Käsityökoulun perusteet-oppintojen käytännön toteuttaminen

Tavoitteellinen oppiminen, käsityön keskeisten sisältöjen toteutuminen Kansalaisopiston käsityön taiteen perusopetuksen perusteetopinnoissa seuraavan esimerkin kautta:

Perusteet opinnoissa tutustutaan laajasti eri käsityöalan materiaaleihin valmistamalla niistä muun muassa käyttöesineitä. Yhtenä materiaalina tutustutaan villaan ja sen eri muotoihin (esim. Villalangat ja villakankaat). Villakankaaseen tutustutaan valmistamalla siitä oppilaalle itselleen tai hänen valintansa mukaisesti, vaikka perheen jäsenelle käyttöesine; tossut, säilytuspussukka tms. Tässä esimerkissä kuvataan säilytuspussukan valmistamista villakankaasta. Materiaalin ominaisuuksista keskustellaan ja pohditaan yhdessä kankaan valmistusprosessia ja sitä miksi se on tässä työssä hyvä materiaali. Oppilaat valitsevat kankaan värin ja suunnittelevat paperille pussukan. Tässä vaiheessa heitä tuetaan miettimään valmiin esineen kokoa ja ulkonäköä, eli miltä he haluaisivat sen valmiina näyttävän. Tämän työn yhteydessä tutustutaan kaavoittamiseen ja keskustellaan mitä se tarkoittaa ja mietitään yhdessä, mikä merkitys kaavalla on ja mitä voisi tapahtua, jos kaavaa ei olisi.

Tutustutaan yhdessä oppilaiden suunnitelmiin ja mietitään, mitä sellaista voisi käyttää kaavana, mikä löytyy itseltä, tilasta tai ulkoa. Tämän vaiheen tarkoituksena on tukea oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja hahmottamaan erilaisia muotoja suhteessa omaan suunnitelmaansa, ilman valmiiksi annettua kaava-arkilla olevaa kaavaa. Oppilaat käyttävät kaavana vaihtelevasti erilaisia ympäristöstä löytämiään esineitä esim. kaakeli, oma kännykkä, laudan kappale, vanhat kirjat, pahvit ja muovirasiat. Tämän jälkeen oppilaita herätellään pohtimaan, miten kankaasta leikataan ”kaavan” avulla sopivan kokoinen palanen irti. Tässä vaiheessa mietitään yhdessä puusukan käyttötarkoitusta, eli tuleeko sen sisälle mahtua jokin tietty tavara tai esine, ja miksi tämä tieto on tärkeä jo tässä kaavoitusvaiheessa. Kaavan leikkaaminen kankaalta tehdään yhteisesti, jotta kankaan leikkaaminen oikeassa suunnassa ja oikealta puolelta mahdollistuu. Tämän vaiheen yhteydessä kannustetaan ja rohkaistaan oppilaita kertomaan omia ajatuksiaan siitä, miten pitäisi toimia ja edetä. Kysymyksiä asettamalla opettajan on mahdollista oppilaiden vastausten pohjalta päätellä, mitä opettajan on hyvä kysyä seuraavaksi eli mitä mahdollisesti vielä tulisi tarkentaa. Kankaan leikkaamisen jälkeen oppilaat palaavat suunnitelmansa pariin ja pohtivat pussukan koristelemista. Jos oppilas haluaa koristella

pussukan tai valmistaa siitä hahmon, niin hän suunnittelee, valitsee materiaalit ja toteuttaa sen mahdollisimman laajasti oman mieltymyksensä mukaisesti. Oppilaita kannustetaan keskustelemaan yhdessä reunojen kiinnittämisen erilaisista mahdollisuuksista ja siitä mikä olisi paras mahdollinen vaihtoehto ja miksi. Kiinnitystavan valinnan jälkeen oppilaat valitsevat mieleisen värisen langan ja kiinnittävät pussukan reunat yhteen nuppineuloilla ja valitsevat omaan työskentelyyn sopivan neulan. Oppilaita kannustetaan yhteisölliseen oppimiseen tukemalla auttamaan ja opettamaan toinen toisiaan kaikissa työvaiheissa muun muassa langan neulansilmäänlaittamisessa ja solmun tekemisessä langan toiseen päähän. Ompeluvaiheessa oppilaita autetaan tilanteen mukaan ja kannustetaan yrittämään ja miettimään erilaisia vaihtoehtoja esim. langan päättelyssä. Valmiin työn huolittelun ja sovittamisen jälkeen oppilaiden kanssa keskustellaan työn tekemisestä, sen eri vaiheista ja heitä kannustetaan itsearviointiin kysymysten esittämisen avulla. Perusteetopinnoissa edellä kuvatusta työtehtävästä oppilas voi laatia suunnitelman lisäksi oman oppimisen tehtäväkuvauksen ja liittää sen osaksi oppimiskansiotaan eli portfolioa.

2.4.2 Käsityökoulun työpajaopintojen tavoitteet

Työpajoissa syvennetään perusopinnoissa saavutettuja taitoja ja tietoja yhdellä tai usealla käsityön eri osa-alueella. Yhden työpajan sisältönä voi olla taiteidenvälisyys. Käsityön työpajaopintojen tavoitteena on, että oppilas syventää ilmaisuaan ja vuorovaikutustaitojaan ja kehittää ongelmanratkaisutaitojaan koko työpajaopintojen ajan.

Työpajaopinnot kehittävät oppilaan tietoja ja taitoja sekä tukevat itseilmaisun kehittymistä. Omien valintojen ja ratkaisujen kautta pyritään kokonaisvaltaiseen käsityöprosessin toteuttamiseen persoonallista ilmaisutapaa vahvistaen. Oppilas opettelee yhdistämään visuaalisia, käyttötarkoituksen mukaisia, ekologisia, taloudellisia ja teknologisia ominaisuuksia käsityötuotteeseen. Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä, käsityöprosessin sanallistamista ja itsearviointia suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Työskentelyssä yhdistyvät hankitut tiedot, taidot ja näkemykset ja painottuvat suunnittelu, oma ilmaisu, luova ongelmanratkaisu ja käsityön taidollinen ja tiedollinen osaaminen. Kokonaisvaltainen käsityöprosessi toimii itseilmaisun välineenä, jonka avulla oppilas tuo esille ajatuksiaan, mielikuviaan, unelmiaan ja kokemuksiaan. Työpajaopinnot tukevat oppilasta ymmärtämään tehtäväkokonaisuuksiin painottuvaa suunnittelua ja suunnitelman toteuttamista erilaisin materiaalein ja tekniikoin.

Tiedot:

- oppii yhdistämään käsityön ja tiedot ja taidot tietotaidoksi
- oppii käsittelemään tietoa itsenäisesti
- hallitsee käsityön tekemisen prosessin tiedollisesti

Taidot:

- hallitsee käsityön tekemisen prosessin taidollisesti
- osaa suunnitella omaa työskentelyä ja noudattaa työsuunnitelmaa
- osaa suunnitella ja ideoida ja hakea ratkaisua tehtäväkokonaisuuksiin

Asenteet:

- asennoituu vastuullisesti ja keskittyy omaan työskentelyyn
- arvostaa sekä prosessia, että produktioita
- arvostaa kulttuuritaustaansa ja tiedostaa kulttuurin omaleimaisuuden ja erityispiirteet

2.4.3 Käsityökoulun työpajaopintojen käytännön toteuttaminen

Tavoitteellinen oppiminen, käsityön keskeisten sisältöjen toteutuminen Kansalaisopiston käsityön taiteen perusopetuksen työpajaopinnoissa seuraavien esimerkkien kautta:

Työpajaopintoihin sisältyy oppilaan valinnan mukaan tilatyöksi kutsuttu tehtäväkokonaisuus, mikä liittyy Rakennetut ja luonnonympäristöt käsityön teemaopintojen sisältöihin. Oppilaalla on mahdollisuus valmistaa jokin tila pienoiskoossa esim. oma tila, oma huone, oma toivehuone, fantasiatila, rakennus ulkoa tai sisältä, liikuntatila, puisto, monitoimitila jne. Aiheen valinta edellyttää siihen perehtymistä, mikä tarkoittaa ympäristön havainnointia sekä konkreettisesti että tietokoneen avulla. Kohteita voidaan kuvata, piirtää tai maalata ja samalla tehdä alustavia suunnitelmia tilatyön kohteesta.

Työskentelyssä korostuu yhteisöllinen oppiminen, missä oppilas hyödyntää yhteisöä omassa työskentelyssään. Oppilailla on vapaus liikkua tilassa, ympäristössä ja keskustella muiden kanssa ja esittää kysymyksiä. Näin mahdollistetaan oppilaiden spontaani yhteistyö, jossa keskeistä on kyky esittää kysymyksiä ja oppia yhdessä. Oppilaita ei velvoiteta oppimaan yhdessä, mutta heille tarjotaan vapaus oppia yhdessä. Tässä esimerkissä otetaan tarkastelun kohteeksi oman huoneen rakentaminen pienoiskoossa, koska se on ollut yleisin tilatyö, minkä valmistamiseen oppilaat ovat päätyneet. Aiheen valinnan jälkeen työskentelystä ja kohteen valmistamisesta laaditaan suunnitelma, mikä edesauttaa prosessin etenemistä ja valmiiksi saattamista. Samalla oppilas tulee tietoiseksi erilaisten materiaalien ja työvälineiden tarpeellisuudesta ja näin myös saa kokemuksen työn tekemisen vaiheista ja työvaiheiden järjestyksen merkityksellisyydestä.

Suunnitteluvaiheessa oppilaita ohjataan myös miettimään materiaalien hankintaan liittyviä keinoja, eli oma koti, kierrätyspisteet, kirpputorit, isovanhemmat. Mitä sellaisia materiaaleja voin löytää kotoa, mitä en enää tarvitse, mutta voisin hyödyntää tässä työssä? Tilatyön ”alusta” on pääsääntöisesti pahvilaatikko, mistä poistetaan yksi sivu, jotta sitä voidaan työstää vapaasti päältä käsin. Tilatyön alusta voidaan myös itse rakentaa vahvasta pahvista. Pahvilaatikoita tuodaan kotoa, kerätään kansalaisopiston varastosta ja lisäksi hyödynnetään myös samassa rakennuksessa toimivan kirjaston varastoja. Käynti kirpputorilla yhdessä ryhmän kanssa tukee oppilaiden sosiaalista kanssakäymistä, auttaa prosessoimaan omia suunnitelmia, kun voi yhdessä miettiä mitä ja miten tiettyä materiaalia voisi omassa työssään hyödyntää, eli kannustaa oppilasta yhteisölliseen kekseliäisyyteen ja kannustaa hyödyntämään kiertotalouden näkökulmaa toiminnassaan. Kotoa löytyneet materiaalit tuodaan ryhmään ja niiden käyttämisestä/jakamisesta sovitaan yhteisesti. Työskentelyn edetessä suunnitelmia yleensä tarkennetaan ja ne muuttuvat ja muokkautuvat.

Lisäksi joitakin materiaaleja tulee ostaa. Tähän vaiheeseen liittyy erityisesti suunnitelmallisuus ja etukäteen omien työmateriaalien tarkastelu. Tilaukset tulee tehdä riittävän ajoissa, jotta niiden toimitusaika on realistinen suhteessa omaan työskentelyyn ja niin, että tilaus tehdään yhteisesti ja kaikki materiaalit saadaan tilatuksi samalla kerralla (taloudellisuus). Tilattavia materiaaleja (esim. erilaiset massat) voidaan tarkastella etukäteen verkkosivuilla ja näin saada mahdollisimman onnistuneita ja jokaista miellyttäviä hankintoja aikaiseksi.

Tilatyön suunnittelun vaiheiden pohjalta lähdetään miettimään välineitä ja materiaaleja mitä oppilaat työskentelyssään tarvitsevat. Tapettien ja lattiamateriaalien työstäminen edellyttää mittaamista, sommittelua ja erilaisten muotojen/värien valintaa. Sisustusmateriaaleja saadaan paikallisilta sisustusalanryrittäjiltä. Mattopuukko on tässä vaiheessa tärkeä työväline, jonka käyttöön oppilaat tulee huolellisesti opettaa sekä oman turvallisuuden, että ympäristön turvallisuuden näkökulmat huomioiden. Ennen materiaalien varsinaiseen leikkaamiseen ryhtymistä oppilaat harjoittelevat leikkaamiseen tarkoitetulla alueella mattopuukon käyttöä (vaikka sen käyttö olisikin heille entuudestaan tuttua). Tässä vaiheessa oppilaat yleensä etenevät samassa tahdissa, mutta pintamateriaalien työstämisen/kiinnittämisen jälkeen suunnitelmat yleensä yksilöityvät ja oppilaat työstävät kukin omaa työtään valitsemassaan järjestyksessä ja omassa tahdissa. Opettajan rooli kaikessa opetuksessa on vahvasti tarkkailijan rooli ja oikea-aikainen tukeminen, mikä pitää sisällään opettajan antaman ohjauksen, oppilaiden toisilleen antaman ohjauksen ja oppilaan oman itsensä ohjaamisen. Oppilasta tulee ohjata/tukea/kannustaa keskustelemaan itsensä kanssa, niin kuin hän keskustele muiden ryhmäläisten kanssa ja tätä kautta auttaa oppilasta oppia oppimaan.

Työskentelyn edetessä tilatyön yksityiskohtien valmistamiseen oppilaat tuottavat upeita ideoita ja jakavat niitä keskenään sekä opettavat niiden tekemistä ryhmässä (toiselle asian opettamisen nähdään yhdeksi parhaimmista tavoista oppia uutta). Joku saattaa keksiä lampun tai tietokoneen näppäimistön valmistamisen massasta ja muut innostuvat myös kokeilemaan tai saavat idean soveltaa massan käyttöä, vaikka sisustustaulun valmistamiseen.

Tilatyöhön liittyy myös sisustustekstiilien käyttö. Sisustustekstiilejä käytetään tässä työssä muun muassa verhojen ja vuodevaatetekstiilien valmistamiseen. Oppilailla on luokkatilassa mahdollisuus käyttää ompelukonetta ja saumauskonetta. Lattiapinnoille tulevia mattoja voidaan valmistaa neuloen, virkaten tai pöytäpuilla kutoen.

Tilatyön valmistamiseen liittyy itsearviointi ja työskentelyprosessista oppilas voi myös laatia tehtäväkuvauksen osaamisen kansioonsa portfolioon. Valmistaessaan tehtäväkuvausta

oppilas tulee pohtineeksi omaa ajatteluaan, valintojaan ja työskentelyään. Seuraavat kysymykset ovat hyviä apukysymyksiä oppilaalle itsearviointia ja tehtäväkuvausta laatiessaan: Miten onnistuin materiaalien valinnassa, mikä kangas oli tähän tarkoitukseen hyvä ommella ompelukoneella tai saumurilla, miten onnistuin työn aikatauluttamisessa, mitä opin tämän työn tekemisen kautta, mitä olisin tehnyt toisin jne.

Jotta oppilas pystyy arvioimaan omaa oppimistaan, on hänen ensinnäkin tehtävä oppimisen eteen valintoja ja pohdittava valintojen toimivuutta käytännössä. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna oppilaan itseohjautuvuuden ja oppimisen tukeminen tarkoittaa opettajan kannalta erityisesti oppimisprosessin tukemista. Itseohjautuvuuden kehittymisen edellytyksenä on ongelman/tehtävän pohtiminen yksi tai ryhmässä ja vasta sen jälkeen tukeudutaan opettajaan, jos tarve niin edellyttää.

2.4.4 Työpajaopinnoissa oppilaan ohjaus –kokemuksen toteuttaminen

Työpajaopintoihin sisältyy oppilaan ohjaus –kokemus, vähintään kerran työpajaopintojen aikana. Työpajaopinnoissa olevat oppilaat suunnittelevat ja toteuttavat vähintään kahden oppitunnin mittaisen ohjaustilanteen perusteet ryhmien oppilaille. Tämän tehtävän tarkoituksena on lisätä tietoisuutta ohjauksen taustalla olevista prosesseista (tehtävän suunnittelu, mitä materiaaleja tarvitaan, mistä niitä saa, minkä tasoisen tehtävän voi laatia, mitä taitoja sen suorittaminen ohjattavalta edellyttää, montako ohjattavaa yhdellä ohjaajalla voi olla samanaikaisesti jne.). Oppilaat pohtivat yhdessä aiheen valintaa ja päättävät myös minkä kokoisia ryhmiä he ohjaavat. Perusteet ryhmän jakamisessa he ovat tilanteen mukaan voineet keskustella opettajan kanssa ja näin saaneet varmistusta sille kuinka pientä/suurta ryhmää kyseisen työn ohjaaminen edellyttää. Oppilaat pohtivat yhdessä toteutettavaa työtehtävää ja laatineet listan tarvittavista materiaaleista. Ohjaustilanteen suunnittelussa ja toteutuksessa korostetaan ryhmässä ideoimista ja neuvottelemista, mutta kaikissa tilanteissa opettaja on heidän käytettävissään.

Tehtävän tarkoituksena on myös kehittää työpajaryhmän oppilaiden omaa ajattelua ja saada heitä sanallistamaan omaa oppimistaan, kun he ohjaavat muita. Tässä tehtävässä oppilaiden tulee palata aikaisemmin oppimansa pariin esim. tekniikoiden tai pistojen osalta. Näin he prosessoivat aikaisemmin oppimaansa ja miettivät miten kyseistä tekniikkaa on hyvä opettaa kyseiselle oppilaalle/ryhmälle. Tehtävään liittyy myös ryhmän yhteinen itsearviointi, eli mahdollisimman pian ohjaustilanteen toteuttamisen jälkeen keskustellaan ryhmässä ohjaustilanteeseen liittyvistä kokemuksista myös tunnetasolla. Itsearviointi on pohjautunut oppilaiden käsityksiin ohjaustilanteesta ja opettajan rooli on ollut kysymysten asettaja ja oppilaiden toiminnan tarkastelu positiivisesta näkökulmasta käsin. Yleisesti ottaen ohjauskokemus on otettu vastaan oppilaiden keskuudessa innolla ja jännittävänä kokemuksena. Tässä alla työpajaoppilaan ajatuksia ohjauskokemuksen jälkeen:

”Ihan kivaa oli. Nyt mä ymmärrän teitä opettajia vähän paremmin.”

2.5 Käsityökoulun opetuksen rakenne, laajuus, kesto ja opintokokonaisuudet

Käsityökoulu antaa lapsille ja nuorille tasolta toiselle etenevää käsityön opetusta, joka tutustuttaa lapsen käsityön maailmaan materiaalien, tekniikoiden ja luovan kokeilun keinoin. Opinnot jakautuvat tavoitteellisesti tasolta toiselle edeten käsityön perusteiden opinnoista käsityön työpajaopintoihin. Opetusta annetaan käsityön perusteet opinnoissa 60 tuntia ja työpajaopinnoissa 90 tuntia lukuvuoden aikana.

Käsityökoulun opinnoissa on 15 kokoontumiskertaa syyslukukaudella ja 15 kevätlukukaudella. Syyslukukausi alkaa viikolla 33 ja kevätlukukausi alkaa viikolla 3. Käsityön perusteet opinnoissa yksi kokoontumiskerta on laskennallisesti kaksi oppituntia, käytännössä 2 kertaa 45 minuuttia. Opintojen laajuus on näin ollen 60 tuntia. Työpajaopintojen laajuus on 90 tuntia lukuvuodessa. Opintokertoja on yhtä monta kuin käsityön perusteissa. Yksi kokoontumiskerta työpajaopinnoissa on kolme oppituntia eli käytännössä 3 kertaa 45 minuuttia. Työpajaopintojen kolmen vuoden opinnot on jaettu yhdeksään työpajakokonaisuuteen. Näin lukuvuosi koostuu kolmesta työpajasta.

	Käsityön perusteet: opintokokonaisuudet 1-6	Työpajaopinnot: opintokokonaisuudet 7-10
Aloittamisikä	7 vuotta	noin 11 vuotta
Kesto	3-4 vuotta	3 vuotta
Laajuus	60 tuntia / lukuvuosi	90 tuntia / lukuvuosi

Käsityön perusteet aloitetaan noin 7-vuotiaana ja ne kestävät 3-4 vuotta riippuen oppilaan harjaantuneisuudesta. Työpajaopinnot voi aloittaa noin 11-vuotiaana ja ne kestävät 3 vuotta. Työpajaopinnot aloittavilla tulee olla suoritettuna vähintään kolme vuotta käsityön perusteita. Käsityökoulun suorittaminen taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaan kestää 6-10 vuotta opintojen aloituksesta riippuen. Opintojen laskennallinen laajuus on yhteensä 500 tuntia.

2.6 Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen sekä opetuksen esteettömyys ja saavutettavuus

Oppimäärää ja opetusta yksilöllistettäessä on otettava huomioon, että opintojen tavoitteet ovat visuaalisten taiteiden tavoitteiden mukaiset. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää hyväkseen annettavaa opetusta. Opetuksessa painottuvat oppilaan yksilölliset tavoitteet ja elämyksellinen kokeminen. Opetus voi tapahtua yksilöopetuksena tai ryhmäopetuksena.

Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä. Tällöin oppilaalle

laaditaan käsityön taiteen perusopetuksessa henkilökohtainen opetussuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely.

Käsityökoulun opetusta toteutetaan muun muassa perusopetuksen tiloissa (käsityöluokat) sekä kansalaisopiston kurssitoimintaa järjestettävissä tiloissa Porin ja Ulvilan seuduilla. Opetuksen järjestämisessä kiinnitetään huomiota fyysisiin esteisiin esimerkiksi sisäilmaongelmiin sekä kalusteiden sopivuuteen. Taloudellinen saavutettavuus, millä tässä yhteydessä tarkoitetaan oppilaan mahdollisuutta osallistua opetukseen perheen varallisuudesta riippumatta, toteutuu sisaralennusten ja sivistystoimen lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukijärjestelmän avulla.

2.7 Opetusjärjestelyt

Opetusjärjestelyissä on otettava huomioon visuaalisten taiteiden ja käsityön luonne. Oppimistapahtumassa on keskeistä omien kokemusten, ajatusten ja tunteiden pohdinta ja niiden työstäminen visuaaliseen muotoon. Materiaalien ja tekniikoiden parissa työskentely vaatii aikaa. Opintokertojen tulee olla riittävän pitkiä ensimmäisten kuuden opintokokonaisuuden aikana, ja työpajoissa opintokertojen tulee olla perusopetuksen opintokertoja pidempiä. Visuaalisissa taiteissa ilmaisukyky, taidot ja tiedot kehittyvät, kun opiskelu etenee rauhallisesti ja pitkäkestoisesti. Opetusta voidaan antaa viikko-opetuksena, kurssimuotoisena opetuksena ja monimuoto-opetuksena. Opetuksen toteutuksen tulee mahdollistaa eri taiteenalojen välinen yhteistyö.

2.8 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Käsityökoulun keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat oppilaiden huoltajien lisäksi mm. sivistystoimialan opetusyksikön lisäksi kulttuuriyksikkö, maakunnan muut käsityön taiteen perusopetusta järjestävät kansalaisopistot, Lounais-Suomessa toimivat käsi- ja taideteollisuus -oppilaitokset, lähikuntien kuvataidekoulut, käsityön- ja taiteenalan yhdistykset ja yrittäjät sekä taiteilijat.

Oppilaiden huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö rakentuu käsityökoulun toiminnasta tiedottamisen ja toiminnan arvioinnin pohjalle. Huoltajien ilmoittaessa lapsensa käsityökouluun käydään keskustelua toiminnan yleisistä periaatteista ja käytännön toteutuksesta. Näissä keskusteluissa huoltajien kuvaukset omista lapsistaan ovat tärkeitä, jotta huomioidaan lapsen yksilölliset mielenkiinnonkohteet ja tapa toimia. Huoltajat saavat oppilaille ja vanhemmille tarkoitetun käsityökoulu Taitiksen –oppaan, missä kerrotaan mm. toiminnan luonteesta, tavoitteista, käytännön asioista ja opetuksen aikatauluista. Joitakin huoltajia tavataan viikoittain heidän kuljettaessa lapsiaan käsityökouluun ja tällöin voidaan kasvokkain keskustella lapsen opinnoista. Käsityökoulun opetuksen sisällöistä laaditaan lukukauden alussa tiedote, mikä toimitetaan koteihin sähköisessä muodossa. Lapsen aloittaessa opinnot vanhemmat ovat tervetulleita seuraamaan opetusta ja myös osallistumaan siihen yhdessä lapsensa kanssa. Käsityökoulussa tehtävien retkien yhteydessä huoltajilla on mahdollisuus toimia retkillä valvojina yhdessä toiminnasta vastaavien opettajien kanssa. Oppilaiden huoltajien kanssa tehdään myös yhteistyötä kierrätettävien materiaalien osalta, eli he toimittavat opetukseen materiaaleja.

Huoltajilta ja oppilailta kerätään palautetta käsityökoulun toiminnasta joko suullisesti, tai sähköisen arviointilomakkeen avulla. Huoltajien kanssa käydään myös keskusteluja oppilaan opintojen erilaisista suorittamistavoista, esimerkiksi poissaolojen korvaamiskäytännöistä ja laaditaan niistä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa suunnitelma.

2.8.1 Yhteistyö käytännössä paikallisen yrittäjän kanssa

Yhteistyö paikallisten ja seudullisten käsityöalan yrittäjien kanssa on osa käsityökoulun toimintaa ja sitä kehitetään edelleen. Muun muassa kansalaisopiston kurssitoiminnassa opettavien opettajien osaamista hyödynnetään ja heidän luokseen voidaan tehdä opintokäyntiretkiä. Retkikohteet tulee suunnitella huolella ja pohtia miten kohde tukee käsityökoulussa työstettyjä sisältöjä vai käytetäänkö retkikohdetta motivoimaan oppilaita tulevaan toimintaan.

Seuraavassa esimerkissä kuvataan käyntiä Kehräämö Mustassa lampaassa ja erityisesti sitä, miten sen on mahdollista tukea ja olla osa tavoitteellisen opetuksen suunnittelua ja toteutumista:

Oppilaiden opetuksessa teemana oli ympäristö ja luonto. Materiaaleina käytettiin luonnosta saatavia materiaaleja (esim. jäkälä, sammal, kepit, kannot ja kävyt), villaa, puuta ja paperia. Oppilaat työstivät eri ryhmissä (perusteet ja työpajat) taitotasonsa mukaisesti yhteiselle alustalle maahisia, pupuja, linnunpöntön, lintuja ja käärmeitä. Tekniikkoina käytettiin tasohuovuttamista, märkähuovuttamista, neulahuovuttamista, neulomista, puutöitä ja massojen avulla rakentamista. Tämän työskentelyn yhteyteen lähdettiin miettimään sopivaa retkikohdetta ja päädyttiin vierailukäyntiin Kehräämöllä, jotta oppilaiden käsitys villan valmistusprosessista syvenisi, eli mitä kaikkea on tapahtunut ennen kuin villa päätyy heidän työstettäväkseen ja siitä voi huovuttaa, vaikka linnun. Saman käynnin yhteydessä oppilaat saivat tutustua yrittäjän arkeen. Oppilaiden kuljetus retkikohteeseen tapahtui käsityökoulun opettajien autoilla, koska julkinen liikenne ei ollut mahdollista lauantaina. Retkestä tiedotettiin huoltajille kaksi kuukautta aikaisemmin ja pyydettiin lupa oppilaiden kuljettamiseen. Retkelle lähdettiin kansalaisopiston aulasta, mihin vanhemmat kuljettivat lapsensa.

Retkipäivän suunnittelu yhdessä yrittäjän kanssa oli antoisaa. Yrittäjän opettajatausta mahdollisti ideoiden suunnittelun alusta alkaen lapsista käsin lähteväksi. Päivästä tuli monipuolinen kokonaisuus, missä yhdistyivät tiedollinen puoli ja oppilaiden mahdollisuus kokea, osallistua ja tuntea eri aistien kautta villan valmistusprosessi. Yritystoiminta ja käsityöyrittäjyys tuli retken aikana esille muun muassa tehtävän muodossa, kun oppilaiden tuli laskea kuinka paljon yksi lammas tuottaa vuodessa omistajalleen tuloa, kun se keritään kahdesti vuoden aikana ja tiedetään keskimäärin lampaasta saatavan villan kilomäärä ja kilohinta.

Kulttuuriperintö tuli esille muun muassa, kun oppilaat saivat tutustua 1930-luvulta peräisin olevien karstauskoneiden historiaan ja näkivät käytännössä, miten ne toimivat ja saivat työstää juuri sitä villaa, minkä näkivät koneesta tulevan. Lisäksi he saivat kokeilla halutessaan karstoja ja näin päädyttiin miettimään, kuinka paljon aikaa kuluu enemmän käsin karstatessa kuin koneella. Yrittäjyys ja yritystoiminta konkretisoitui lisää, kun yrittäjä

kertoi mistä, miten ja kuinka paljon hän hankkii raakavillaa ja kuinka paljon hän siitä maksaa tuottajalle. Tässä yhteydessä keskusteltiin raakavillan laadusta (lampaan ravinto vaikuttaa laatuun) ja miten laatu vaikuttaa villan värjäämisen lopputulokseen. Tilan yhteydessä oleva pieni myymälä auttoi oppilaita ymmärtämään materiaalin ja tuotteiden jälleenmyymisen ja asiakkaiden merkityksen yrittäjän arjessa.

Yhteisöllinen toiminta ja suunnittelu tuli esille neulahuovutustyön yhteydessä, missä jokainen sai toteuttaa värin ja aiheiden suhteen mieluisan tuotoksen. Oppilaat sopivat yhdessä minkävärin alustan he työlleen valitsevat sekä mitä kaikkea he siihen haluavat huovuttaa ja kuka tekee mitään.

Kevään opintojen ja retken tuotokset yhdistettiin upeaksi kokonaisuudeksi ja laitettiin esille kansalaisopiston kädentaitonäyttelyn yhteydessä.

3 OPPILASVALINTA, ARVIOINTI JA TODISTUKSET

3.1 Oppilasvalinta

Opetuksen alkamisesta ilmoitetaan kansalaisopiston ja kansalaisopiston esitteessä. Ryhmäkoot käsityön perusteissa ja työpajaopinnoissa ovat 8-12 oppilasta. Ryhmät täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä, mutta mikäli hakijoita on enemmän kuin ryhmäkoko sallii, valinta tehdään arpomalla. Saatuaan opiskelupaikan käsityön perusteisiin, oppilas on varannut itselleen paikan jatkaa opintoja työpajaopintoihin asti. Vapautuvat paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä.

3.2 Oppilasarviointi

Käsityön taiteen perusopetuksessa arvioinnin avulla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua ja kehittämään oppilaan itsearviointitaitoja. Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Lisäksi arviointi antaa oppilaalle valmiuksia asettaa omia tavoitteita. Arviointi tapahtuu välittömänä palautteena oppimisprosessin yhteydessä, itsearviointina, portfolio työskentelyssä ja arviointikeskusteluissa sekä näyttelyjen avulla. Opettajan antaman välittömän palautteen tulisi olla realistista, rakentavaa ja kannustavaa.

Opetukseen osallistuneiden suorituksista pidetään yllä opintokorttirekisteriä. Opetukseen osallistuneet saavat kesken tutkinnon myös pyytäänsä todistuksen, jossa ilmenee opetusjakson nimi, opetuksen sisältö ja opetukseen käytetty aika. Oppilas saa käsityön taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen suorittuaan yhteensä 500 tuntia käsittävän opintokokonaisuuden. Kaikki oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet merkitään päättötodistukseen. Päättötodistuksessa ei käytetä numeroarvostelua.

Muualla suoritettua käsityön taiteen perusopetuksen kurssit hyväksytään suoritettuina. Opettaja voi huomioida oppilaan aikaisemmat kurssit ja muokata tehtäväkokonaisuuksia vastaamaan oppilaan taitoja.

3.3 Todistukset

Oppilas saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan kymmenen opintokokonaisuutta. Kaikki oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet merkitään päättötodistukseen.

Oppilaalle annetaan pyydettäessä todistus suoritetuista opintokokonaisuuksista.

Päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- taiteenala ja opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet ja oppilaan saaman opetuksen tuntimäärä niissä (laskennan perusteena käytetään 45 minuutin pituisia oppituntia)
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä tai kunnan päätös (päivämäärä) opetussuunnitelman hyväksymisestä
- maininta, että taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä koostuu vähintään kymmenestä opintokokonaisuudesta
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti

3.4 Koulutuksen arviointi

Käsityökoulu arvioi antamaansa opetusta oppilailta ja heidän vanhemmiltaan saamansa kirjallisen palautteen avulla ja pyrkii siten kehittämään koulutusta ja parantamaan oppimisen edellytyksiä. Arvioinnin ja työskentelykokemusten perusteella opetussuunnitelmaa tullaan tarkistamaan ja kehittämään tarvittaessa.